

Obsah

Úvodem	5
„Doba knížecí“ v českých dějinách (5) Obecná charakteristika	
11. a 12. století (6) Palacký, Lippert, Novotný (7) Záměry	
a cíle této knihy (7)	
I. ZEMĚ „ČECHŮ“	9
1. Člověk a jeho svět	11
Způsob vlády v raném středověku (11) Tradiční chápání	
času (12) Čas agrární a církevní (13) Rod, velkorodina, malá	
rodina (14) Průměrný věk, vysoká úmrtnost dětí (15)	
2. Krajiny polní a lesní	15
Stará sídelní oblast Čech a Moravy (15) Polní a lesní	
regiony (15) Význam pomezního hvozdu (16) Hraniční	
opevnění, zemské stezky (16) Rozptýlený ráz osídlení (16)	
Hrady, hradiště (17) Zalidnění českých zemí a Evropy (18)	
3. Christianizace	19
Politický význam přijetí křtu (19) „Pohanství“	
a křesťanství (20) Pohanské přežitky (21) Smysl církve,	
základní svátosti (22) Založení pražského biskupství (23)	
Kníže pánum „své“ církve (23) Postavení biskupa a zemské	
církve (23) Sepětí knížecí a církevní správy (23) Nejstarší	
kláštery a kapituly (24)	
4. Sousedé	25
Mimořádná poloha Čech (25) Hranice a hraničení ve	
středověku (26) Začátky piastovského Polska (27)	
Arpádovských Uher (28) „Obnova“ císařství Otou I. (29)	
Postavení krále a císaře (29) Význam říšské církve (30)	
Německé marky (30) Politika říše k východním sousedům (31)	
Pokusy o rozdrobení Čech, smrt knížete Oldřicha (31)	

II. RANÝ STÁT PŘEMYSLOVCŮ: KRIZE A VÝCHODISKA	33
5. Sláva a pád „říše“ Boleslavů	35
Společné základy Čech, Polska a Uher (35) Doména	
Přemyslovci ve středních Čechách (36) Přemyslovci a čeští duces (36) Početnost přemyslovské družiny (36) Její rychlý nárůst od časů Boleslava I. (37) Rozsah boleslavovské „říše“ (37) Euroasijská magistrála (37) Obchod s otroky (38) Trh a směnné prostředky (39) Ibrahim ibn Jakub o družině Měška I. (39) Význam hradů (39) Konec české a začátek polské expanze (40) Rozklad „říše“ českých Boleslavů (41) Slavníkovci a sv. Vojtěch (41)	
6. Dobytí Moravy a obnova Čech	42
Změna stylu knížecí vlády (42) Dobytí Moravy (43) Břetislavovo správcovství na Moravě (44) Přemyslovské hrady na Moravě (44) Výstavba hradské správy v Čechách (45) Její funkce (46) Hradské obvody a provincie „bez hradů“ (47) Břetislavovy dekrety (1039) a hradská správa (48) Čechové na Moravě (48) Přesídlenecke osady (48) Jejich indikace a smysl (49) „Úsporná“ opatření v početnosti velkodružiny (50) Pozitivní dopad proměny státního ústrojí Čech (51)	
III. UPEVNĚNÍ ČESKÉ MOCI ZA BŘETISLAVA I. (1035–1055)	53
7. Polské tažení a války s říší	55
Nástup Břetislava I. (55) Krize v Polsku (55) Český vpád do Polska, dobytí Hnězdna (56) Přenesení těla sv. Vojtěcha (57) Plán na zřízení arcibiskupství v Praze (57) Jeho souvislost s úsilím o královské povýšení (57) Ota III. a povýšení Polska a Uher (57) Nástup Jindřicha III. (59) České poselstvo v Římě (59) Porážka říšské výpravy v r. 1040 (60) Břetislav, Prkoš a velmoži (60) Změny na uherském trůně (61) Břetislavova izolace (61) Žrada Šebíře a velmožů (62) Porážka v r. 1041 (62) Jindřich III. a uherská otázka (62) Pokoření v Řezně (63) Dohoda Jindřicha III. s Břetislavem (63)	
8. Spojenectví s císařstvím	63
Česká pomoc při tažení do Uher r. 1042 a 1044 (64) Smrt Aby Samuela (64) Obtíže Jindřicha III. (65) Nový převrat v Uhrách (65) Břetislavovy kalkulace se západním Slovenskem (66) Hrozba polsko-uherské koalice (66) Další tažení proti Uhrám r. 1051 (67) Česko-polský smír	

<i>z Quedlinburku (1054) (67)</i>	<i>Břetislavova smrt v Chrudimi (68)</i>
<i>Význam Břetislava I. (68)</i>	
9. Nástupnický rád	69
<i>Panovník a stát v raném středověku (69)</i>	<i>Nástupnictví:</i>
<i>dědický princip a zásada volitelnosti (69)</i>	<i>Karlovcí (69)</i>
<i>Kapetovci (70)</i>	<i>Říše (70)</i>
<i>Korunovace královských synů (71)</i>	<i>Stirps regia (70)</i>
<i>Volby protikrálů (71)</i>	<i>Korunovace říšská aristokracie a základy její moci (71)</i>
<i>Mojmírovci, Rurikovci (72)</i>	<i>Mojmírovci,</i>
<i>Družina a „její“ kníže (72)</i>	<i>Rurikovci (72)</i>
<i>Nástupnictví u Přemyslovců (72)</i>	<i>Nástupnictví u Přemyslovců (72)</i>
<i>Břetislavův nemanželský původ (73)</i>	<i>Břetislavův nemanželský původ (73)</i>
<i>Stařeinský zákon (73)</i>	<i>Jeho smysl a vnitropolitický význam (74)</i>
<i>Genealogická tabulka (75)</i>	
IV. MITRA A KORUNA (1055–1092)	77
10. Příslib z Říma	79
<i>Spytihněv II. (79)</i>	<i>Přemyslovci a Morava (79)</i>
<i>„Čechové z Moravy“ (80)</i>	<i>„Čechové z Moravy“ (80)</i>
<i>Údajné vyhnání Němců (81)</i>	<i>Zásah proti velmožům z Moravy (81)</i>
<i>Spytihněv, Vratislav a Arpádovci (82)</i>	<i>Spytihněv, Vratislav a Arpádovci (82)</i>
<i>Udělení římské mitry (84)</i>	<i>Snaha o průnik papežství do střední Evropy (85)</i>
<i>Snaha o průnik papežství do střední Evropy (85)</i>	<i>Založení kapituly v Litoměřicích (88)</i>
<i>Založení kapituly v Litoměřicích (88)</i>	<i>Předčasná Spytihněvova smrt (89)</i>
11. Imperium et Sacerdotium	89
<i>Císařství a papežství (89)</i>	<i>Postavení církve (90)</i>
<i>Cluny (90)</i>	
<i>Jindřich III. a církevní reforma (91)</i>	<i>„Němečtí“ papežové (91)</i>
<i>„Němečtí“ papežové (91)</i>	
<i>Říšská církev (92)</i>	<i>Říšská církev (92)</i>
<i>Kurie ovládnuta reformními radikály (93)</i>	<i>Kurie ovládnuta reformními radikály (93)</i>
<i>Investitura (93)</i>	<i>Investitura (93)</i>
<i>Dekret o volbě papeže (93)</i>	<i>Dekret o volbě papeže (93)</i>
<i>Napětí mezi německým dvorem a papežstvím (93)</i>	<i>Napětí mezi německým dvorem a papežstvím (93)</i>
<i>Nástup Jindřicha IV. (94)</i>	<i>Nástup Jindřicha IV. (94)</i>
<i>Rehoř VII. a jeho svět (95)</i>	<i>Rehoř VII. a jeho svět (95)</i>
<i>Roztržka (96)</i>	
12. Ve stínu Canossy	96
<i>Začátky Vratislava II. (97)</i>	<i>Obnovení moravského biskupství (98)</i>
<i>Jaromír-Gebhard pražským biskupem (98)</i>	
<i>Kapitula na Vyšehradě (99)</i>	<i>Spory o moravské biskupství (99)</i>
<i>Spojenectví Vratislava s Jindřichem IV. (100)</i>	<i>Homburg (100)</i>
<i>Konflikt Jindřicha IV. s Řehořem VII. (100)</i>	<i>Konflikt Jindřicha IV. s Řehořem VII. (100)</i>
<i>Opozice v Německu (101)</i>	<i>Opozice v Německu (101)</i>
<i>Canossa (102)</i>	<i>Canossa (102)</i>
<i>Volba Rudolfa z Rheinfelden, jeho uznání papežem (102)</i>	<i>Volba Rudolfa z Rheinfelden, jeho uznání papežem (102)</i>
<i>Schisma (103)</i>	<i>Schisma (103)</i>
<i>Smrt Rudolfa u Hohenmölsen, protikrálem Heřman ze Salmu (103)</i>	<i>Smrt Rudolfa u Hohenmölsen, protikrálem Heřman ze Salmu (103)</i>
<i>Boje o Řím, císařská korunovace Jindřicha IV. (104)</i>	<i>Boje o Řím, císařská korunovace Jindřicha IV. (104)</i>
<i>Smrt Řehoře VII. (104)</i>	<i>Smrt Řehoře VII. (104)</i>
<i>Jindřich IV. na vrcholu moci (104)</i>	
13. Král český a polský	104
<i>Význam české pomoci pro Jindřicha IV. (104)</i>	<i>Řím, Mailberg (105)</i>
<i>Vratislavova očekávání: saská východní marka,</i>	

Míšeňsko, bavorská východní marka (106) Nové korunovace (106) Pocty pro Vratislava (106) Vratislav králem Čech a Polska (107) Otazníky nad polským titulem (107) Boleslav II. Směly (107) Wiprecht z Groyče (109) Útlum styků Vratislava s Jindřichem (110) Sílicí napětí mezi Přemyslovci (110) Smrt Jaromíra-Gebharda (111) Vratislavův zásah proti Olomouci a Brnu (111) Vratislav a Břetislav (112) Konflikt před Brnem (112) Břetislavův odchod do Uher (113) Vratislavova smrt (113) Čechy, Přemyslovci a říše (114) Tribut, léno (115) Odlišnosti Čech od německých vévodství (115) Strategický význam Čech (116) Nová kvalita vztahů k říši (117)

V. PŘÍLIŠ MNOHO KNÍŽAT (1092–1125)	119
14. Narušení seniorátu	121
Krátká vláda Konráda Brněnského (121) Ústup z „velké“ politiky za Břetislava II. (121) Stav přemyslovského rodu (122) Obtíže Jindřicha IV. (123) Urban II. vyhlašuje křížovou výpravu (123) Křížáci v Praze, pronásledování Židů (124) Spory mezi Piastovci (125) Bořivojovo oblénění v Řezně (126) Zásah proti moravským Přemyslovcům (127) Zavraždění Břetislava II. (127)	
15. Zápasy o pražský trůn	128
Soupeření družin (128) Bořivoj II. (129) Oldřichův vpád do Čech (129) Přemyslovci a Polsko (129) Uhry (130) Svatoplukův útok na Prahu (130) Boleslav III. vítězí nad Zbyhněvem (130) Svržení Bořivoje, nástup Svatopluka (130) Nástupnické dohody (131) Zásah říše (131) Svatoplukova pomoc Jindřichovi V. (132) Útok z Polska (133) Vraždění Vršovců (133) Svatoplukova smrt (133) Vladislav I. (134) Pokus Bořivoje II. (134) Vpád Poláků (135) Dočasný smír Vladislava se Soběslavem (135) Římská jízda Jindřicha V. (136) Vladislav I. arcíčník (136) Knížata v Nise (137) Lucké pole (137) Bořivojova druhá vláda (137) Sblížení Vladislava s Otou Černým (138) Konkordát wormský (139) Soběslav v Čechách, smíření s Vladislavem (140) Smrt Vladislava I. (140)	
16. Vzestup zemské aristokracie	140
Lid a politika (140) Proměny uvnitř družiny, raná šlechta (141) Knížata a jejich „věrní“ (141) Družina (142) Generační výměny vládní garnitury (143) Lidé „okolo trůnu“ (143) Přisahy a jejich smysl (143) Dominance knížete (144) Kariéry a pády na dvoře Přemyslovců (144) Zájmové stmelování rané šlechty (144) Urození a neurození (145) Stabilizace mocenské špičky (146)	

VI. ORGANIZAČNÍ ZÁKLADY ČECH KNÍŽECÍCH	147
17. Státně autarkní model	149
Raně středověká <i>Europa</i> (149) <i>Diokleciánovy reformy a jejich přetrvávání</i> (150) <i>Změny na konci 9. století</i> (150) <i>Základy říše Otonů a Sálců</i> (150) <i>Rentový velkostatek</i> (150) <i>Tlak na východ</i> (151) <i>Teorie otrockého velkostatku</i> (152) <i>Západní a střední <i>Europa</i>: shody a rozdíly</i> (152) <i>Dědictví Velké Moravy</i> (153) <i>Středoevropský typ</i> (153) <i>Role knížecích hradů</i> (154) <i>Překonání „kořistné“ etapy, transformace Čech</i> (154) <i>Státně autarkní model</i> (155) <i>Jeho rysy a časové vymezení</i> (155) <i>Zemědělství</i> (156) <i>Hradská organizace</i> (157) <i>Přemyslovská doména</i> (157) <i>Hospodářské dvořce</i> (158) <i>Knížecí a státní příjmy</i> (158) <i>Trh, směna, obchod</i> (159) <i>Trh Moravanů</i> (160) <i>Platební prostředky, začátky mince</i> (160) <i>Dálkový obchod</i> (160) <i>Správní hrady a trhy</i> (161) <i>Technika směny</i> (161) <i>Český denár a jeho rozšíření</i> (161) <i>Česká a moravská mince</i> (163) <i>Mincovní a horní regál</i> (163)	653 OBSAH
18. Daně, vojsko, soudnictví	164
Příjmy raně středověkých států (164) <i>Daň z míru</i> (165) <i>Nářez</i> (166) <i>Dávky v medu</i> (166) <i>Podvorové, osep, šestné</i> (166) <i>Čtrnáct penízů</i> (167) <i>Opravy a stavby hradů, cest a mostů</i> (167) <i>Nocleh, provod, původ</i> (167) <i>Vřez</i> (167) <i>Regály</i> (167) <i>Poplatky z trhů, cel, mostů</i> (168) <i>Zisky z mince</i> (169) <i>Pomoci</i> (169) <i>Rozdělování výnosů a daní</i> (169) <i>Knížecí komora</i> (170) <i>Církevní desátek</i> (170) <i>Proměna družiny ve správní aparát</i> (170) <i>Vojsko</i> (171) <i>Milites a obecná hotovost</i> (172) <i>Úloha soudnictví</i> (172) <i>Pronikání římského a kanonického práva</i> (173) <i>Soudní funkce sněmů</i> (173) <i>Knížecí kurie</i> (174) <i>Hradské soudy</i> (174) <i>Sousedské a vesnické soudy</i> (174) <i>Kořistné praktiky soudnictví</i> (175)	
19. Nástroje vládní moci	175
<i>Plošná kontrola země</i> (175) <i>Objížďky knížete, jejich smysl</i> (176) <i>Správní a jiné hrady</i> (177) <i>Hradská organizace</i> (178) <i>Listina z r. 1130</i> (178) <i>Civitates a provincie</i> (179) <i>Desátky z důchodů</i> (179) <i>Hrady piliřem vojenství a církevní správy</i> (180) <i>Rozklad tradičních společenských vazeb</i> (180) <i>Kastelán</i> (181) <i>„Úděly“ v Čechách</i> (182) <i>Hradští úředníci</i> (182) <i>Opory hradské správy</i> (183) <i>Dvůr</i> (183) <i>Dvorské úřady</i> (184) <i>Dispensator, palatin</i> (184) <i>Maršálek, lovčí, mistr kuchyně, stolník, číšník, villicus</i> (184) <i>Zárodky zemských úřadů: komorník, mincmistr, sudi, kanclér</i> (185) <i>Knížecí kaple</i> (185) <i>„Místopán“</i> (185)	

Župa, župan (185) Dvory Přemysloven, biskupa, údělníků (186) Nesoustavnost správy (186) Vztah „služby“ a „odměny“ (187) Beneficiární systém (187)	
VII. SVOBODNÍ, NESVOBODNÍ, CIZINCI	189
20. Svobodní: urození a neurození	191
Pohledy historiků (191) <i>Libertas a servitus</i> (192) Knížecí práva (<i>iura ducis</i>) (193) Pojem „vlastnictví“ (193) Knížecí (svobodní) sedláci (193) Hosté (193) Štěpení sedláků (194) Opole, vicinát (194) Sedláci a půda (195) „Dědici“ (195) Úřady a beneficia jako základ vlivu a moci rané šlechty (196) Tzv. rodová šlechta (197) „Urozenost“ předpokladem vzestupu (197) Formy bohatství (197) První známé pozemkové majetky velmožů (198) Jejich vznik v knížecí službě (198) Koupě, směny, dary a výsluhy (198) Struktura velkých majetků (199) <i>Milites primi et secundi ordinis</i> (200) Druhové (200) Kořeny vyšší a nižší šlechty (200) Dvory a sídla rané šlechty (201)	
21. Nesvobodní: nevolníci, čeleď, otroci	201
Nesvoboda, poroba, otroctví (201) Rataji-oráči (203) Zdroje otroků: zajatci a domácí prostředí (203) Výkup z otroctví (203) Nebezpečí dluhů (204) Pojmoslovna nejednota (204) Nevolníci, čeleď, „připsanci“ (205) Dušníci, zvoníci a hlídaci kostela (205) Právně-sociální pokles sedláků (206) Autotradice (207) Relativnost středověké „svobody“ (207) „Lidé“ jako předchůdci vrcholně středověkých poddaných (208) Sídelně historické aspekty těchto procesů (208) Uzávěrání právně-sociálních bariér (209)	
22. Cizinci: knížecí dvůr, duchovenstvo, osady kupců	209
Etnické podloží Čech, Polska, Uher (209) Cizinci-hosté (210) Sňatky Přemyslovců (209) Kariéry Němců v Čechách (210) Poměry v klášterech a kapitulách (211) „Hosté“ jako obchodníci (211) Židé v Čechách (212) Pád Jakuba Apelly (212) Pražské podhradí a vyšehradská ulice (213) Židovská obec (213) Němečtí kupci, jejich pražské osady (214) Kníže a cizinci (215) Privilegium pro pražské Němce (215) Litoměřice (216) Soužití domácích obyvatel a cizinců (216) Zhoršené postavení Židů (216) Židé jako součást panovníkovy komory (217)	

VIII. PŘEMYSLOVCI MEZI „ČECHY“ A ŘÍŠÍ (1125–1173)	219
23. Soběslav I.: pokus o novou autokracii	221
Soběslav a Ota Černý (221) Ota nejstarším Přemyslovcem, stížnost Lotharovi (221) Vpád do Čech (222) Chlumec, Otova smrt (222) Oblénění Soběslava, spojenectví s Lotharem (222) Zákroky proti údělníkům (223) Znepokojení předáků (223) Spiknutí r. 1130 (224) Soud na Vyšehradě (225) Břetislavova smrt, nařčení Menharta (225) Pomoc Lotharovi (225) Znovuobsazení údělů (226) Sňatek Konráda II. Znojemského s Marií Srbskou (226) Soběslavovy plány (226) Spory Arpádovců v zrcadle česko-polského soupeření (227) Setkání v Merseburku, Kladsku (227) Soběslavův syn Vladislav v Olomoucku (228) Volba Konráda III. (228) Střet Štaufů a Welfů (228) Vladislavovo oblénění (229) Sadská (229) Smrt Soběslava I. (229)	655 OBSAH
24. Království Vladislava II.	230
Odvrhnutí Soběslavova syna, volba Vladislava II. (230) Zklamání Načeratova kruhu (231) Příklon „urozenějších“ ke Konrádovi Znojemskému (231) Vysoká, obléhání Prahy (231) Konrád III., ústup vzbouenců (231) Legát Guido a smírování Přemyslovů (232) Údělníci proti Zdíkovi (232) Vladislav, Babenberkové a Konrád III. (232) Boje v Polsku (232) Druhá křížová výprava (233) Účast Čechů (234) Děpolt správcem, Soběslavovo zajetí (234) Volba Barbarossy, spor o Bavorsko (234) Nevůle Barbarossy s Vladislavem (235) Vladislavův sňatek s Juditou Durynskou (235) Rakousy vévodstvím (235) Ujednání ve Würzburku (236) Výprava do Polska (236) Činnost biskupa Daniela (237) Pouyšení Vladislava II., listina z ledna 1158 (237) Odpor předáků (238) Dobrovolnost tažení (238) Čechové před Milánem (238) Opětovná korunovace (238) Nejednotný výklad obou aktů (239) Svázání Čech se Štaufy (239)	
25. Zahájení církevní reformy	240
Emancipace latinské církve, smysl reformy (240) Pražský biskup (240) Pozice moravského biskupa (241) Celibát (241) Poklesy českého klérku (242) Závislost zemské církve na světské moci (242) Zakladatelská práva (242) Únětice (242) Ráz církevního jméní (243) Selhání mašťovské fundace (243) Církevní desátek (244) Problémy reformy v Čechách (244) První skupina české inteligence (245) Zdíkův nástup v Olomouci (245) Založení chrámu sv. Václava v Olomouci (245) Zřízení kapituly (245) Počátky moravských arcijáhenství (246)	

<i>Datace olomouckých písemností (246)</i>	<i>Činnost Daniela I.</i>
<i>v Čechách (248)</i>	<i>Arcijnáhenství v Čechách (248)</i>
<i>Konráda III. a Vladislava II. pro Olomouc (250)</i>	<i>Strahov (250)</i>
<i>Uvedení premonstrátů (251)</i>	<i>Vyhánění benediktinů (251)</i>
<i>Cisterciáci (252)</i>	<i>Rytířské řády (253)</i>
26. Svírává spojenectví	253
<i>Strategický význam Čech (253)</i>	<i>Jejich vplývání do říše (254)</i>
<i>Český panovník mezi říšskými knížaty (254)</i>	<i>Integrační proces</i>
<i>přesto nezavřen (254)</i>	<i>Nechal v Čechách i v říši (255)</i>
<i>Český král „není Němec“ (255)</i>	<i>Investitura českých biskupů (255)</i>
<i>Vojenské pomoci (255)</i>	<i>„Nová“ říšská knížata (256)</i>
<i>Privilegium z ledna 1158 (256)</i>	<i>Svébytnost Čech (257)</i>
<i>Vladislava II. na primogenituru? (257)</i>	<i>Plán</i>
<i>povýšení (258)</i>	<i>Nejasnosti královského</i>
<i>italská politika Štaufů (258)</i>	<i>povýšení (258)</i>
<i>Upevnění královské moci ve Francii a v Anglii (259)</i>	<i>královské moci ve Francii a v Anglii (259)</i>
<i>Vladislav II. a Soběslavovci (260)</i>	<i>Vladislav II.</i>
<i>Změny v údělech (260)</i>	<i>a Soběslavovci (260)</i>
<i>Čechy ve vleku Barbarossy (261)</i>	<i>Zásah v Uhrách (261)</i>
<i>Smrt Dépolta a Daniela v Itálii (262)</i>	<i>Smrt Dépolta</i>
<i>Judita a pražské biskupství (263)</i>	<i>a Daniela v Itálii (262)</i>
<i>Spor o Salcburk (263)</i>	<i>Judita a pražské biskupství (263)</i>
<i>Pokles Vladislavovy prestiže (263)</i>	<i>Spor o Salcburk (263)</i>
<i>Rezignace ve prospěch Bedřicha (264)</i>	<i>Pokles Vladislavovy prestiže (263)</i>
<i>Soběslavovo propuštění (264)</i>	<i>Rezignace ve prospěch Bedřicha (264)</i>
<i>Oldřichovo oblénění, nástup Soběslava II. (264)</i>	<i>Soběslavovo propuštění (264)</i>
IX. DYNAMIZACE ČESKÉ SPOLEČNOSTI	265
27. Přerod Evropy	267
<i>Úpadek a oživení hospodářského života (267)</i>	<i>Počátky</i>
<i>a rozmach kolonizace (267)</i>	<i>Etnické pohyby (268)</i>
<i>středověkých měst (268)</i>	<i>Vznik</i>
<i>Význam obchodu a trhu (269)</i>	<i>Boj</i>
<i>o městské svobody (269)</i>	<i>o městské svobody (269)</i>
<i>Zpevnění kapetovské Francie a plantagenetovské Anglie (270)</i>	<i>Zpevnění kapetovské Francie</i>
<i>Význam dědičnosti trůnu (271)</i>	<i>a plantagenetovské Anglie (270)</i>
<i>Odlíšný vývoj v Německu (271)</i>	<i>Význam dědičnosti trůnu (271)</i>
28. Vnitřní kolonizace jako nástroj sociálních změn	272
<i>Osídlení přemyslovských zemí (272)</i>	<i>Sídelní výstavba</i>
<i>země (273)</i>	<i>začátky</i>
<i>Kolonizace Čech a Moravy (273)</i>	<i>pronikání Němců (274)</i>
<i>Vnitřní kolonizace (275)</i>	<i>„Vnitřní“ kolonizace (275)</i>
<i>Proměny starého sídelního území (275)</i>	<i>Proměny starého sídelního území (275)</i>
<i>Odraz v místních jménech (276)</i>	<i>Odraz v místních jménech (276)</i>
<i>Nové prvky v uspořádání plžů (277)</i>	<i>Záprah, mlýny (277)</i>
<i>Desátky z novin (277)</i>	<i>Desátky z novin (277)</i>
<i>Církev a majetek (278)</i>	<i>Církev a majetek (278)</i>
<i>a hosté (278)</i>	<i>Sedláci</i>
<i>Vojenská ministerialita (279)</i>	<i>a hosté (278)</i>
<i>Její podíl na kolonizaci (280)</i>	<i>Vojenská ministerialita (279)</i>
<i>Aktivita velmožských rodů (280)</i>	<i>Její podíl na kolonizaci (280)</i>
<i>Nesvobodná „svoboda“ (280)</i>	<i>Aktivita velmožských rodů (280)</i>
<i>Cesta k poddanství (281)</i>	<i>Nesvobodná „svoboda“ (280)</i>
<i>Autotradice (281)</i>	<i>Cesta k poddanství (281)</i>
<i>Vývoj na kolonizačních terénech (281)</i>	<i>Autotradice (281)</i>
<i>Německé a české právo (281)</i>	<i>Vývoj na kolonizačních terénech (281)</i>
<i>Lhůta, lhota (281)</i>	<i>Německé a české právo (281)</i>
<i>Právně-sociální posuny (282)</i>	<i>Lhůta, lhota (281)</i>
<i>Ztížená role hradských orgánů (283)</i>	<i>Právně-sociální posuny (282)</i>

29. Začátky pozemkové vrchnosti	283
Kolonizace a vzestup šlechty (283) Klášterská kolonizace (284) Dvorská a hradská beneficia (284) Vsi hradů a úřadů (285) Připoutávání šlechty k beneficiím, daním, příjmu (285) Sňahy o dědičnost (285) Skladba velmožských držav (286) Testamenty (286) Predikáty (286) Počátky šlechtických sídel (287) Emporové kostely (288) Vztah šlechtických sídel a predikátiú (289) Zdroje moci rané šlechty (289) Příklad: Blah (289) Diferenciace rané šlechty (290) Obtíže církve (290) „Desátky“ z hradských příjmů (291) Mladší formy zajistění církve (291) Problémy „darování“ (292) Východisko: imunity (292) Počátky imunit (293) Velké privilegium pro českou církev (294) Otázky šlechtické imunity (295) Rozklad státní autarkie, hradské soustavy (295) Důsledky pro panovníka (296)	657 OBSAH
30. Rozmach raných měst	296
Sociální změny (296) Aktivity při správních hradech (297) Urbánní tradice Evropy (297) Hrad a podhradí (298) Vzhled hradských center (298) Jejich populace (299) Hospodářská role hradů a podhradských dvorců (299) Zájmy církve (300) Význam raně středověké Prahy (301) Základy pražské topografie (301) Obchodní styky Čech a Moravy (302) Spotřebitelské nároky dvora (302) Praha a její zázemí (303) Pražská tržiště (303) Románské domy (304) Diskuse nad vznikem měst (305) Raná města (306) Odlišnost od vrcholně středověkých měst (306) Síť trhů (307) Formy směny, úloha mince (307) Těžba stříbra, rýzování zlata (308) Cizí mince (308) „Bohatství“ (308) Ceny pozemkových majetků (309) Komplexní ráz hospodářských změn (309)	
X. ČAS ZKOUŠEK (1173–1192)	311
31. Ve stínu Barbarosy	313
Soběslav II. (313) Nedůvěra ke šlechtě (313) Proč „kníže sedláků“ (314) Napětí mezi Soběslavem a Barbarossou, vpády do Rakous (314) Oldřichova smrt (314) Návrat Bedřicha (315) Loděnice, Bojiště (315) Soběslavova smrt (315) Slabiny Bedřichovy vlády (316) Ústup z Vitorazska (316) Markrabě Přemysl a Konrád Ota (316) Vzpoura z r. 1182 (317) Barbarossa v Itálii (317) Strategický význam Čech (318) Soud v Řezně (318) Růst Konrádova sebevědomí (318) Odboj r. 1184 (319) Útoky proti Moravě, Loděnice (319) Dohody z Knína (320) Biskup Jindřich (320) Jeho spor s Děpoltem a Bedřichem (321) Řezno 1187: pražský	

biskup říšským knížetem (322) Bedřichova smrt (322)
 Konrád II. Ota (323) Spojení vlády v Čechách i na
 Moravě (323) Statuta Konráda II. Oty (324) Založení
 Louky (324) Barbarossova smrt (325) Štaufové
 a Sicilie (325) Pokus Jindřicha VI. o její dobytí, smrt
 Konráda II. Oty (325) Kníže Václav (326) Aktivizace
 Vladislavovců (327) Intriky biskupa Jindřicha, Václavův
 pád (328)

32. Kníže a „Čechové“	328
Kníže a stát (328) Všichni Přemyslovcové knížaty (329) <i>Dynastie a její odnože (330) Děpoltici (331) Nastolovací obřad (331) Pražský kamenný trůn (332) Kamenné stolce Evropy (333) Zvyky korutanských Slovanů (334) Praha, Vyšehrad (334) Knížecí pohřby (335) Sesazení knížete (336) Čeleď sv. Václava: český politický národ (336) Sociální zužování pojmu (337) Urozenost (337) Přemyslovská pověst (337) Sv. Václav jako „věčný“ panovník (338) Sv. Vojtěch (339) Kníže pozemským zástupcem sv. Václava (339) „Mír“ (340) „Čechové“ ve Městě božím (340) Porady (342) Sněmy, kolokvia (342) Místo a čas svolávání (343) Svátky sv. Vítka a Václava (343) Dobenina (343) Volby knížat a sněmy: uliv předáků (345) Volby pražských biskupů: silící pozice kláru (345) Rozdíly mezi „Čechy“ (346) Od „Čechů“ k zemské obci (346)</i>	
33. Morava a „Moravané“	347
Dělení Moravy (347) Moravané u Bavorského geografa (347) Díly, poloviny, čtvrti, úděly (348) Dědičnost údělů (348) Pražský kníže a moravská knížata (349) Dohled Prahy (349) Titulatura moravských knížat (350) „Správy“ pražských Přemyslovců (350) Zájem pražských knížat o Olomouc (351) Jednota Moravy (352) Moravské kláštery (352) „Čechové z Moravy“ (353) Jejich proměna v Moravany (354) Ambice moravských Přemyslovců (354) Katedrála sv. Václava v Olomouci (355) Litomyšl (355) Jindřich Zdík a údělníci (356) Další zápasy o Olomouc (356) Pokus o nový model: pražský kníže–markrabě–údělníci (357)	
34. Nová tvář šlechty	358
Přerod „beneficiární“ v „pozemkovou“ šlechtu (358) Šlechtická sídla (359) Kolísání predikátů (360) Počátky znaků a pečetí (360) Rozrody „urozených“ (361) Vítkovci (361) Hrabišici, Markvartici (362) Ronovci, Buzici, Benešovici, Drslavici aj. (363) Dalimil o šlechtě (363)	

*Specifika moravské šlechty (363) Statuta Konráda II. Oty:
větší a menší urození mužové (364) Družiny a soukromé dvory
šlechty (364)*

XI. NA PRAHU ČECH KRÁLOVSKÝCH (1192–1198) 365

35. Poslední vládcové kamenného trůnu 367

*Přemyslův nástup (367) Přemysl Otakar, Vladislav
Jindřich (367) Zklamání biskupa Jindřicha (368)
Přemyslova nevůle s císařem (368) Oblénění biskupa
Jindřicha (369) Selhání šlechty u Zdic (370) Vítězství
knížete-biskupa (370) Vladislav zbaven Moravy (371)
Objektivní klady Jindřichovy vlády (371) Vazba na
Štaufy (371) Přemyslův exil (372) Petr z Kapue (373)
Přemyslův vpád do Čech (373) Smrt knížete-biskupa (374)
Obavy šlechty (374) Vladislavova volba (374) Milík
biskupem, jeho investování (375) Význam události pro další
vývoj (376) Smrt Jindřicha VI. (376) Politický vzestup
šlechty (376) Přemyslovo tažení na Prahu (376) Smíření
Přemysla s Vladislavem, dohoda o dělbě moci (377)*

659
REJSTŘÍK

36. Kultura a umění v proměnách doby 377

*Styky Čech s cizinou (378) Dynastické svazky, válečné
výpravy, pouti, obchod (378) Završení christianizace (378)
Zjemnění politických trestů (379) Ústup církevně slovanských
tradic (379) Sázava (379) Sv. Prokop (380) Kosmas a jeho
pokračovatelé (380) Římsko-kanonické právo (381)
Románský styl (381) Vlivy ciziny (382) Přemyslovský cyklus
ze Znojma (382) Vyšehradský evangelistář (383) Románská
architektura (383) Užití kamene (384) Rozsah stavební
aktivit (385) Její sociální dopady (385)*

37. Z Boží milosti král 386

*Fáze „kořistná“ a „beneficiární“ (386) Změny
vlastnictví (387) „Čechové“ a jejich kníže (387) Taktika říše
k východním sousedům (388) Možnosti a meze české
politiky (388) Zájem Sálců a Štaufů o Čechy (388) Vztah
Čech a říše (389) Druhá Přemyslova vláda (389) Markrabě
Vladislav, vymření moravských větví (390) Dvojí volba v říši,
boj Štaufů s Welfy (391) Česká pomoc Štaufům (392)
Přemysl králem, Filipovy výsady (392) Uznání české
hodnosti (393) Zlatá bula sicilská (393) Korunovace (394)
Tradice královských povýšení (394) Řím, Byzanc, císařství,
papežství (395) Obsah královské moci (395) Korunovace
a pomazání (395) Čechy: výhody královské ideologie (396)
Vratislav II., Vladislav II., Přemysl Otakar I. (396) Volba*

*a korunovace Václava I. (397) Zánik kamenného trůnu (397)
Ideové koncepce Soběslava I. (397) Kopí, praporec, Říp,
dlaždice „Nero“ (398) Vyšehradský lustr (398) Trůn, žezlo,
kopí (399) Pokrývka hlavy (400) Dělba státní moci (400)
Český a moravský znak (401)*

Místo závěru: český nebo přemyslovský stát? 402
*Váha knížecí moci (402) Vzestup šlechty (402) Proč
přemyslovský stát (402) Král a království (403)*

660

ČECHY

V DOBĚ KNÍŽECÍ

Dodatky

<i>Poznámky</i>	404
<i>Prameny</i>	541
<i>Literatura</i>	544
<i>Seznam zkratek</i>	623
<i>Seznam vyobrazení</i>	625
<i>Rejstřík</i>	631